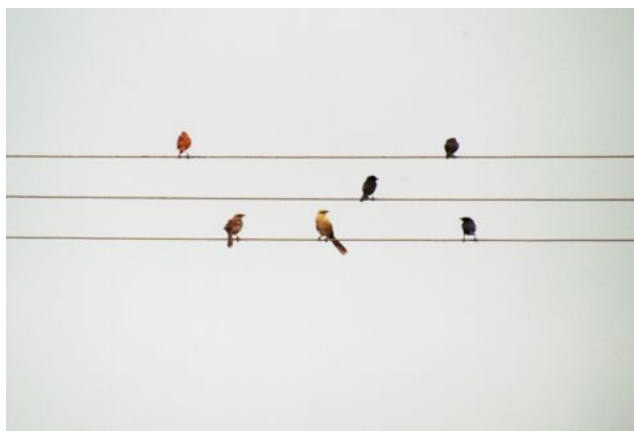

El paper de les editorials en la creació musical actual

quaderndelesidees.press/la-creacio-musical-actual-herencies-reptes-i-confusions/

April 19, 2020

Bruna Neubern, nota musical. Flickr.

L'editorial de música és un engranatge comercial que acompanyarà l'evolució de l'obra del compositor en les diverses facetes des de publicar l'obra, promocionar-la, protegir la seva integritat artística, comercialitzar-la, difondre-la i defensar els seus drets davant possibles irregularitats; en definitiva, col·laborar amb el compositor i fins i tot arribar a ser un eficaç conseller. La funció de l'editorial de música s'ha adaptat a l'evolució de la societat modificant la seva forma de treball; sobretot en les darreres dècades en què la tecnologia ha incidit de manera molt important en com es va desenvolupant el sector.

Malgrat el que alguns pensen, l'editor de música no és la discogràfica. L'editorial divulga la partitura, ja sigui en paper o en digital, i gestiona els drets que l'obra genera per concerts, per sincronitzacions o per enregistraments que autoritza. Hi ha unes diferències força notables segons els diversos estils de música, però en definitiva els trets generals de les seves funcions són els mateixos: promocionar, difondre i protegir l'obra contractada de comú acord amb el seu autor.

Un compositor ha d'escollir l'editor amb qui pot entendre's millor per complir amb aquesta tasca, ja que ha d'estar segur que farà allò que és del seu interès, sigui per la seva reputació, sigui per la temàtica dels seus catàlegs o, també, pel seu àmbit d'acció. Com és obvi, compositor/a i editor/a signaran un conveni per obligar-se mútuament a complir amb els acords i percentatges que corresponguin a cada tipus de música.

En les darreres dècades la tecnologia ha facilitat la gestió d'una obra però no tant la seva protecció, i això més que mai és un dels punts clau de la feina d'un editor, que ha d'estar a l'aguait dels concerts en viu i en diferit, dels enregistraments, de les reproduccions als mitjans de comunicació i a múltiples espais de les xarxes d'internet, i en el cas de música més coneguda i molt interpretada arreu del món, de la qual s'arriben a fer diverses versions, cal estar molt atent i tenir cura d'aconseguir que es mantingui la màxima fidelitat i el nivell de màxima qualitat de l'obra original.

La música de caràcter simfònic, la mal anomenada «clàssica», on hi trobem la música de cambra i la música per a orquestra, comporta un tractament diferent, perquè també és diferent la manera com es divulga respecte de la música «lleugera».

La comercialització té una certa complexitat. La música de cambra requereix posar a la venda la partitura amb els materials, i aquí entra en escena un altre element d'importància com és la botiga especialitzada en música, instruments, partitures i llibres. Vull trencar una llança per aquest format de comerç perquè durant molts anys ha estat la cara pública de les partitures i dels llibres sobre música, i són una part molt important per a la seva divulgació. Darrerament el comerç en línia, com en altres sectors, està provocant el tancament d'aquests comerços encara tan útils per a molts.

Pel que fa a la música simfònica, les obres solen ser de llarga durada i cal fer la partitura per al director i les parts per a cada músic de l'orquestra. Normalment se solen comercialitzar en forma de préstec, que contracta directament l'editor. Algunes orquestres comencen ja a disposar de faristols digitals i això fa que les editorials també hagin d'adaptar-se a la nova tecnologia, i això vol dir que hauran de transformar tot el repertori simfònic al nou format. També és cada vegada més freqüent veure alguns intèrprets que en concert en lloc de partitura utilitzen una tauleta que conté les partitures digitalitzades.

Ara bé, tota aquesta tasca d'adaptació de les editorials es pot fer si hi ha la consegüent demanda de les orquestres. I aquí és on entrem en un terreny que va més enllà de la responsabilitat de l'editor.

Bruna Neubern. Velha infância, Flickr.

A Catalunya, molts dels compositors d'aquest gènere tenen cedides les seves obres a editorials del país. Per altra part, les subvencions i ajudes a la difusió de la música que atorguen les administracions locals, autonòmiques o estatals van destinades a grans auditoris, orquestres, cicles de concerts i ràdio i televisió. Però es dona la paradoxa que aquests divulgadors escassament, o molt excepcionalment, programen obres dels esmentats compositors. Com a conseqüència, l'esforç econòmic de les administracions no reverteix a compositors i editors del país. Si tenim en compte que la pràctica totalitat de la música programada és d'editorials estrangeres, arribem a la conclusió que qui resulta més afavorit pels nostres esforços econòmics no són els compositors i editors del país.

Això implica un greuge en la cadena econòmica resultant amb conseqüències desastroses

per a la supervivència de la cultura musical, la dels compositors (o els seus hereus) i la de les editorials que no poden fer front als avenços tecnològics, cosa que resta oportunitats a l'expansió de les obres.

Però per què s'esdevé tot això? Penso que és un cercle viciós en el qual hem entrat fa tot just una dècada, i que no és senzill revertir-lo sense alguns canvis. Però no serà fàcil, perquè el cicle de l'educació musical no es fa en poc temps, i això en el supòsit que s'hi comenci a posar remei tot seguit. Fa poc un músic confessava que malgrat haver estudiat amb una professora que com a intèrpret havia estrenat una obra d'un compositor català, mai no li havia fet treballar aquella obra, ni tan sols li havia esmentat mai el nom d'aquell compositor. Aquest fet és un reflex del que succeeix al cap d'uns anys: la ignorància de la pròpia música. Així els gestors de les principals sales de concerts, en lloc de pal·liar-ho amb la programació d'obres autòctones, s'han parapetat amb allò més segur, el repertori de la música clàssica internacional, justificant-se amb un encàrrec anual a algun compositor proper.

Un conegut youtuber¹ que parla de música, en un dels seus vídeos, demostra que només escoltant diverses vegades una obra és quan el nostre cervell l'accepta o la rebutja. Per què ens agrada si no la Novena de Beethoven o les Quatre Estacions de Vivaldi? És impossible que es pugui acceptar una obra desconeguda en una sola audició. Això ens demostra que l'estrena d'una obra diferent cada any no vol dir que el públic l'hagi assimilat i pugui acceptar-la.

És una cosa molt repetida per tot el sector cultural; cal injectar més pressupost a la cultura. I jo afegeixo: i cal augmentar el percentatge del que es destina a la música. És imprescindible establir quotes de música de compositors catalans en tots els concerts en què els organitzadors rebin subvencions públiques, tant pel que fa als concerts en viu com a les emissores de ràdio i televisió. I des de les institucions musicals com ara les escoles de música i conservatoris cal situar en un lloc més rellevant la música dels nostres compositors.

Moltes de les obres dels catàlegs editorials fa alguns anys s'havien interpretat sovint i més d'una hauria pogut passar a formar part del nostre imaginari col·lectiu, però ja fa massa temps que han estat relegades a la indiferència. El mateix passa amb el treball de les obres als centres d'ensenyament.

Fa quaranta anys els compositors que editaven obres ho havien de fer en editorials europees o americanes, els que tenien més sort. Al llarg dels anys es van adonar que amb la distància perdien la trajectòria de les seves obres, fins que van veure que hi havia diverses opcions editorials des d'on podien tenir-ne més control amb la proximitat dels administradors. Això va propiciar un teixit comercial propi que cal conservar i promoure des de tots i cada un dels agents que en formen part: Compositors – Editors – Ensenyament – Entitats – Govern.

1. Jaime Altozano: «Existe la canción perfecta?»

Watch Video At: <https://youtu.be/xgv2I8iohsM>

Elisenda Climent i Quer

Elisenda Climent i Quer

Des del 1983 ha dirigit l'editorial de música Clivis Publicacions. El seu catàleg conté l'obra de nombrosos compositors catalans del segle XX. Actualment forma part del Patronat de l'entitat Orfeó Gracienc, de Barcelona.

